

دانشگاه علوم پزشکی قزوین

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

دانشکده بهداشت

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

عنوان

اثربخشی مداخله آموزشی مبتنی بر مدل خود تنظیمی موقت در تبعیت
از درمان بیماران مبتلا به آرتریت روماتوئید در بیمارستان ولایت شهر
قزوین

استاد راهنما

دکتر امیر پاکپور

استاد مشاور

دکتر مهناز عباسی

نگارش

شهناز عسگری غنچه

تابستان ۱۳۹۸

چکیده

زمینه: امروزه جهان پزشکی با رشد ابتلا به بیماری های مزمن مواجه است. آرتريت روماتوئيد (RA) از شايعترين بيماريهاي مزمن ناشناخته است که یک درصد از جمعیت جهان به این بیماری مبتلا بوده و فراوانی آن در زنان، سه تا چهار برابر بیشتر از مردان می باشد. در ایران میزان شیوع آن ۰/۳۳ درصد گزارش شده است. تحقیقات نشان می دهد که عدم تبعیت از درمان بسیار شایع است و با نتایج نامطلوب و هزینه های بالاتر مراقبت همراه است. بنابراین تبعیت به عنوان یک چالش مهم در بیماران مبتلا به RA مطرح است که بیماران مبتلا به RA می توانند در صورت رعایت رژیم دارویی، سلامتی خود را بهبود ببخشند. با این حال، میزان تبعیت در بیماران RA نسبتا کم است.

هدف: مطالعه حاضر، با هدف تعیین اثربخشی مداخله آموزشی مبتنی بر مدل خودتنظیمی موقت در بهبود تبعیت از درمان بیماران مبتلا به RA در بیمارستان ولایت شهر قزوین در سال ۹۷-۹۶ طراحی شده است.

روش کار: این مطالعه از نوع کارآزمایی شاهد دار تصادفی شده می باشد که از بهمن ماه ۱۳۹۶ تا دی ماه ۱۳۹۷ بر روی ۲۰۰ نفر از بیماران RA مراجعه کننده به کلینیک روماتولوژی بیمارستان ولایت قزوین، که هرکدام به طور تصادفی به دو گروه تجربی (EXP؛ با میانگین سن $55 \pm 15/35$ ، $n=100$) و کنترل (TAU؛ با میانگین سن $52/40 \pm 13/60$ ، $n=100$) تخصیص داده شدند انجام شد. گروه EXP برنامه مداخله ای طراحی شده با استفاده از تئوری خودتنظیمی موقت را در راستای تکنیکهای تغییر رفتار دریافت کردند. گروه TAU در پایان دوره آموزشی مراقبت های مشابه گروه EXP را دریافت کرد. وضعیت تبعیت از درمان در بیماران با استفاده از پرسشنامه های HAQ-DI، SF-12، MARS و مقیاس سازه های الگو آموزشی بر اساس مدل TST (Temporal Self-regulation Theory) ارزیابی شد. داده های مطالعه در بیماران در سه مرحله (پیش از مداخله و ۳ و ۶ ماه پس از مداخله) گردآوری شد.

داده ها با استفاده از آزمون آماری واریانس داده های تکراری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و از بسته نرم افزاری SPSS نسخه ۲۳ برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد.

یافته ها: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که گروه تجربی بهبودی بیشتری نسبت به گروه کنترل در مقیاس تبعیت از درمان داشتند ($P \leq 0/001$ در پیگیری های سه و شش ماهه). نمرات شاخص کیفیت زندگی جسمی و روانی، شاخص درد، ارزیابی ناتوانی سلامتی و سازه های تئوری خودتنظیمی موقت نشاندهنده رابطه مثبت و معنادار و تاثیر گذار بودن آموزش رفتار تبعیت از درمان در بیماران آرتريت روماتوئيد می باشد.

نتیجه گیری: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که مداخله مبتنی بر تئوری برای بهبود تبعیت از درمان اثرات امیدوارکننده ای برای بیماران RA دارد. همچنین به علت اهمیت تبعیت از درمان در سلامت بیماران RA بهتر است این شیوه آموزشی در کلیه مراکز بهداشتی و درمانی برای بیماران RA مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه: مداخله آموزشی، مدل خودتنظیمی موقت، تبعیت از درمان، آرتريت روماتوئيد، بیمارستان ولایت، شهر

قزوین